

Duitsland na 1990:

Binnenland: minimumloon, NSU, verkiezingen 2013

Crisis en economisch herstel met Merkel 2005-2013

Tijdens de eerste twee kabinetten onder leiding van Merkel herstelde de Duitse economie na de wereldwijde financiële crisis snel. De werkloosheid daalde van 13 procent in 2005 naar 7,7 procent in 2013.

Op sociaal-economisch gebied zette kanselier Merkel het hervormingsbeleid van Schröder grotendeels voort. Met betrekking tot het minimumloon maakte de CDU tijdens Merkels tweede regeerperiode een ommezwaai. Duitsland kende geen algemeen wettelijk minimumloon, CDU/CSU en FDP waren daar altijd tegen. Maar de kloof tussen arm en rijk in Duitsland was groot en dat hardwerkende Duitsers soms nauwelijks boven het bestaansminimum uitkwamen, vond ook de CDU bezwaarlijk.

In 2011 werd in bepaalde sectoren zoals de zorg, de schoonmaakbranche en de uitzendsector een ondergrens voor het loon afgesproken. Daarbij bestonden er wel verschillen in de loonafspraken tussen Oost- en West-Duitsland. Na de verkiezingen van 2013 is besloten dat Duitsland in 2015 een wettelijk minimumloon krijgt van 8,50 euro per uur.

Een grote schok was eind 2011 de NSU-affaire. Een neonazistische terreurcel, de Nationalsozialistischer Untergrund (NSU), bleek verantwoordelijk voor de moord op negen allochtone middenstanders en een politieagente. De moorden waren tussen 2000 en 2007 gepleegd en de politie was er lange tijd vanuit gegaan dat het om afrekeningen in het Turkse milieu ging. Tot twee van de daders na een roofoverval tegen de lamp liepen, was niet eens bekend dat in Duitsland zoiets als een neonazi-terreurcel bestond.

De NSU-affaire leidde tot meerdere onderzoekscommissies, zowel in de Bondsdag als in de deelstaten, en tot hervormingen bij de Duitse binnenlandse veiligheidsdienst Verfassungsschutz. Daar bleken in het onderzoek naar extreem-rechts veel fouten te zijn gemaakt. Journalisten en politici vroegen zich zelfs af of Verfassungsschutz niet zelf rechtse sympathieën had. Ook werd een nieuwe procedure ingezet om de extreem-rechtse NPD te verbieden. Een eerdere poging daartoe was in 2003 mislukt. In 2013 begon het NSU-proces tegen NSU-lid Beate Zschäpe en een aantal mede-verdachten, dat naar verwachting twee jaar duurt.

Vlak voor de campagnes voor de Bondsdagverkiezingen van 2013 begonnen, barstte het NSA-spionageschandaal los. De Amerikaanse veiligheidsdienst NSA bleek op grote schaal Duitse burgers en zelfs de mobiele telefoon van Merkel te hebben afgeluisterd. Veel Duitsers waren woedend. Het bracht Merkel in een lastig parket, omdat ze enerzijds de spionage veroordeelde, maar anderzijds de betrekkingen met de Amerikanen goed wilde houden. Verder kwam de vraag op in hoeverre de Duitse veiligheidsdiensten en de regering op de hoogte waren van de af luisterpraktijken en daar aan meewerkten.

De NSA-affaire schaadde Merkels populariteit niet. Haar CDU werd bij de Bondsdagverkiezingen in september 2013 de grootste partij. Maar de coalitie met de FDP kon Merkel niet voortzetten: de liberalen werden voor het eerst in de naoorlogse geschiedenis uit de Bondsdag weggestemd. Tijdens Merkels tweede regeringstermijn was de FDP ook uit veel deelstaatparlementen gestemd. Merkel vormde haar derde regering opnieuw met de SPD. Het kabinet Merkel-III van CDU/CSU en SPD werd op 17 december 2013 geïnstalleerd.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel:

<https://duitslandinstituut.nl/naslagwerk/753/binnenland-minimumloon-nsu-verkiezingen-2013>